Pellervon Kirjasto N:o 9

(LISÄVIHKO)

Miten Osuuskassa perustetaan ja hoidetaan

Lisävihko

julaistu Pellervo-Seuran toimesta.

PELLERVON ARKISTO

HELSINKI 1904
PELLERVO-SEURA

Pellervon Kirjasto N:o 9

(LISÄVIHKO)

MITEN OSUUSKASSA PERUSTETAAN JA HOIDETAAN.

LISÄVIHKO

JULAISTU PELLERVO-SEURAN TOIMESTA.

HELSINKI 1904
PELLERVO-SEURA

Senssuurin hyväksymä, 5 p. marraskuuta 1904, Helsingissä

HELSINKI 1904
OSAKEYHTIÖ KAUPPAKIRJAPAINO

Tämä lisävihkonen on syntynyt sen kokemuksen johdosta, mikä on saatu Suomen osuuskassojen ensi toimintavuodelta. Sen ovat laatineet Osuuskassojen Keskuslainarahaston nykyinen johtaja, tohtori Hannes Gebhard sekä sen hallituksen jäsenet agronomi Viktor Fagerström ja lakitieteen kandidaatti Ph. Suuronen. Sitä on pidettävä ainoastaan aineskokoelmana käsikirjan toista painosta varten sekä kiireimpien tarpeitten tyydyttäjänä tähän aikaan, kun perustus lasketaan Suomen osuuskassojen toiminnalle.

Helsingissä lokakuulla 1904.

PELLERVON TOIMISTO.

I.

Osuuskassan toiminnan alottaminen.

1.

Osuuskassan ilmoittaminen kaupparekisteriin.

Kun osuuskassan säännöt ovat tulleet vahvistetuiksi, on osuuskunnan hallituksen ensi tehtävä ryhtyä osuuskunnan rekisteröimistä tarkoittaviin toimenpiteisiin, sillä osuuskunnan puolesta ei ole ryhdyttävä liiketoimiin, ennenkuin se on kaupparekisteriin merkitty.

Saadaksensa osuuskassan rekisteröidyksi, tulee kassan hallituksen tehdä siitä *ilmoitus* kruununvoudille. Ilmoituskirja kirjoitetaan erityisille lanketeille joita saadaan maksutta Keskuslainarahaslolta. *Sitä on tehtävä 2 kappaletta*, jotka molemmat annetaan mainitulle viranomaiselle. Mitä tämän ilmoituskirjan tulee sisältää, näkyy lanketeissa olevista painetuista osotuksista. Ilmoituksen allekirjoittajina tulee olla *niin monta henkilöä kuin hallituksessa sääntöjen mukaan on vakinaisia jäseniä.* Jos siis joku vakinainen jäsen on estetty olemasta osallisena ilmoituskirjan allekirjoittamisessa, tulee hänen sijassaan olla varajäsen, vaikka hallitus (muissa asioissa) olisikin ilman häntä päätöskelpoinen. Mutta jos osuuskassan toiminimen merkitsemisestä on osuuskassan säännöissä määrätty niinkuin mallisääntöjen 15 § sanotaan että »toiminimen kirjoittaa hallituksen puheenjohtaja tahi se, joka hänen teh-

täviään hoitaa, ynnä yksi hallituksen jäsen tahi myös hänen sijasta kirjanpitäjä», niin on rekisteri-ilmoitus kaikkien, sekä varsinaisten että varajäsenten allekirjoitettava. Lisäksi tulee rekisteri-ilmoituksessa olla nähtävillä myöskin kirjanpitäjän omakätinen nimikirroitus.

Ilmoituskirjan ohella on kruununvoudille annettava 2 kappaletta oikeaksi todistettua jäljennöstä senaatin päätöksestä, jolla osuuskassan säännöt ovat vahvistetut ja johon mainitut säännöt samoin kuin muutkin osat osuuskuntasopimuskirjaa sekä todistus hallituksen valitsemisesta myös sisältyvät.

Näiden jäljennösten kirjoittamista voidaan helpoittaa hankkimalla kaksi kappaletta Pellervo-Seuran toimittamia mallisääntöjä, kirjoituspaperi-arkeille painettuina. Niitä käytetään seuraavasti:

a) Se osa senaatin päätöstä, joka on itse sääntöjen edellä, kirjoitetaan mallisääntöjen alussa olevalle tyhjälle tilalle;

b) ne kohdat vahvistetuissa säännöissä, jotka tavalla tai toisella poikkeavat mallisäännöistä, kirjoitetaan asianhaarain mukaan joko mallisääntöjen tekstissä oleviin aukkoihin tahi reunustalle;

c) ne mallisääntöjen sanat, jotka eivät jäljennökseen sovellu, pyyhitään pois siistillä musteviivalla;

d) sääntöjen jäljessä oleva osa senaatin päätöstä kirjoitetaan mallisääntöjen lopussa olevalle tyhjälle tilalle;

e) täten syntyneet jäljennökset todistutetaan yhtäpitäviksi alkuperäisen kanssa. Todistajina on käytettävä kahta kirjoitustaitoista henkilöä, jotka eivät ole osuuskassan jäseniä ja on todistajain nimen ohessa mainittava myös heidän ammattinsa ja asuinpaikkansa.

Kun tässä edellä mainitut asiakirjat kruununvou-

dille annetaan, pitää myöskin *alkuperäinen* senaatin päätös kassan sääntöjen vahvistamisesta hänelle näytettämän, jotta hän siihen todistaa että osuuskassan asiakirjat ovat hänelle sinä päivänä kaupparekisteriin ilmoittamista varten jätetyt; *se on samalla pyydettävä takaisin ja sen jälkeen tarkasti säilytettävä osuuskunnan peruskirjana.*

Ilmoituskirja, jolla osuuskunta ilmoitetaan kaupparekisteriin kirjoitettavaksi, pitää oleman tunnettujen ja luotettavain todistajain oikeaksi vahvistama.

Toinen kappale ilmoituskirjaa ja toinen kappale valtakirjaa (jos asiamiestä käytetään) on varustettava 50 pennin leimamerkillä. Toiseen kappaleeseen jäljennöstä senaatin päätöksestä pannaan 25 pennin leimamerkki. Toinen kappale kustakin asiakirjasta annetaan kruununvoudille kartoittamattomana. Mitään rekisteröimismaksua ei osuuskunnan rekisteröimisestä suoriteta.

Muutamilla tahoilla näytään luulevan ettei osuuskunnan rekisteröimiseen muuta tarvittaisikaan kuin että rekisteröimisilmoitus määrättyine liitekirjoineen annetaan kruununvoudille ja että osuuskunta siis voisi ryhtyä toimeensa heti kun kruununvouti on mainitut asiakirjat vastaanottanut. Niin ei kuitenkaan ole laita. Osuustoimintalain 10 § sanoo näet nimenomaan:

»Ennenkuin osuuskunta on *kaupparekisteriin kirjoitettu*, älköön omaisuutta osuuskunnan nimeen hankittako, älköönkä sen puolesta kannettako tai vastattako. Jos joku sitä ennen tekee sitoumuksen osuuskunnan nimessä, vastatkoon siitä sitoumuksesta niinkuin omasta velastaan; jos heitä on useampia, vastatkoot siitä kukin omasta ja toistensa puolesta.»

Tästä näkyy siis, että se toimenpide, joka tekee osuuskunnan lain edessä toimikelpoiseksi, on sen *kir-*

joittaminen kaupparekisteriin. Tämän kirjoittamisen toimittaa Teollisuushallitus Helsingissä — *sitten kun asiakirjat ovat kruununvoudilta sinne saapuneet.*

Tähän nähden, ja kun, useitten osuuskuntien kokemuksista päättäen, ainakin muutamilla tahoilla näyttää tulleen tavaksi, että kruununvoudit useampia kuukausia, jopa kauvemminkin, viivyttävät rekisteröimisasiakirjain lähettämistä määräpaikkaansa, on parasta että kun asiakirjat jätetään kruununvoudille, erityisesti pyydetään, että hän heti lähettäisi ne Teollisuushallitukseen ja että hän samalla, kuten jo mainittiin, alkuperäisen sääntöjenvahvistamis-päätöksen reunustalle kirjoittaa todistuksen siitä, että kassaa koskeva rekisteröimisilmoitus on hänelle jätetty.

2.

Kassaosuuskunnan varsinainen kokous.

Sitten kun osuuskassa on ilmoitettu kaupparekisteriin kirjoitettavaksi, pidetään sääntöjen 20 §:n määräämä kassaosuuskunnan ensimmäinen varsinainen kokous, jossa vahvistetaan sääntöjen 12 §:ssä mainittu ohjesääntö kassan hallitukselle sekä päätetään 13 §:ssä mainituista asioista ellei näitä asioita ole jo perustavassa kokouksessa suoritettu.

Sattuneen väärinkäsityksen johdosta huomautettakoon viimemainitun §:n sisällyksestä, että päätös »korkeimmasta määrästä, jonka yli kassan lainaksi ottamat ja säästökassavarat eivät saa nousta», on niin muodostettava, että se tulee sisältämään ylimmän rajan ei ainoastaan sille lainamäärälle, jota mahdollisesti pyydetään

Keskuslainarahastosta, vaan kassan ottolainaukselle yleensä. Tämä raja on tarpeellinen niin hyvin varmuutena kassan jäsenille kuin myöskin selvyytenä lainanantajille, koska siitä näkyy miten pitkälle kassan jäsenet ovat valtuuttaneet hallituksen tekemään velkaa jäsenten yhteisellä vastuulla.

Niinikään on muutamissa kassoissa väärin ymmärretty sanat: »sen luoton ylin raja, jota jäsen saa kassasta nauttia» sillä tavoin, että on varsinaisessa kokouksessa ruvettu määräämään, kuinka paljon saa lainaksi antaa kullekin jäsenelle erikseen. Tarkoitus on, että kokouksessa määrätään yksi yhteinen summa, esimerkiksi 200, 500, 1,000 markkaa, jota suurempaa lainaa ei saa kellekään jäsenelle myöntää.

Jotta osuuskunnan kokouksissa tehdyt pöytäkirjat tulisivat kunnolleen ja lain vaatimusten mukaisiksi tehtyä, laadittakoon ne seuraavan mallin mukaan:

Vuonna 19..... .....kuun ..... p:nä kokoontuivat ..... osuuskassan jäsenet kutsumuksen nojalla, joka kassan sääntöjen ..... §:n mukaan oli [julkaistu sanomalehden N. N. ..... n:rossa; julistettu N. N. pitäjän kirkossa sunnuntaina ..... kuun ..... ja ..... päivänä; ollut naulattuna kassan kokoushuoneen seinälle .....kuun ..... p:stä alkaen kokouksen alkuun asti; .....kuun ..... p:nä lähetetyllä kirjallisella ilmoituksella annettu kaikille kassan jäsenille tiedoksi] varsinaiseen [ylimääräiseen] osuuskunnan kokoukseen N. N. taloon ..... pitäjän ..... kylässä, käsittelemään alempana kerrottavia, kutsumuksessa mainittuja asioita. Saapuville olivat tulleet jäsenet .....(luetellaan kaikki jäsenet nimeltään)..... Kokouksen avaa kassanhallituksen puheenjohtaja [varapuhenjohtaja] N. N. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin N. N. ja pöytäkirjan tekijäksi N. N. Tähän

vielä merkittyä ettei kutsumuksen tiedoksiantamiseen nähden, siitä kysyttäessä, mitään muistutusta tehty, käsiteltiin asiat niinkuin seuraa.

§.

Hallitukselle hyväksyttiin ohjesäännöksi Pellervo-seuran laatimat malliohjeet seuraavilla muutoksilla:

(Luetellaan kaikki muutokset.)

§.

Sen luoton ylimmäksi rajaksi, jota jäsen saa kassasta nauttia, määrättiin vuodeksi 19.... .....
(.....) markkaa.

§.

Korkein määrä, jonka yli kassan lainaksi ottamat ja säästökassavarat v. 19.... eivät saa nousta, päätettiin olemaan .....
..... (.....) markkaa.

J. n. e.

Jos pöytäkirja samassa kirjoitetaan ja tarkistetaan, kirjoitetaan sen loppuun näin:

Paikalla tarkistettu ja hyväksytty.

Kokouksen puolesta:

N. N.
Ammatti ja asuinpaikka.

N. N.
Ammatti ja asuinp.

N. N.
Ammatti ja asuinp.

N. N.
Ammatti ja asuinp.
Pöytäkirjan tekijä.

Mutta jos pöytäkirjaa ei voida paikalla tarkistaa, on kokouksessa valittava 2 pöytäkirjan tarkistajaa ja siitä kirjoitettava erityinen §, näin:

§.

Tätä pöytäkirjaa yhdessä puheenjohtajan kanssa tarkistamaan, joka tapahtuu ssa na kuun p:nä, valittiin kassan jäsenet N. N. ja N. N.

Kun sitte pöytäkirja on valmistunut, kirjoittavat tarkistusmiehet sen loppuun tällaisen todistuksen:

Edellä olevan pöytäkirjan olemme tarkistaneet ja havainneet sen kaikin puolin yhtäpitäväksi osuuskassan kokouksessa p:nä kuuta 19 tehtyjen päätösten kanssa. Vakuutetaan. — Paikka, aika.

N. N.
Kokouksen puheenjohtaja.

N. N. N. N.

3.

Osuuskassa ja Keskuslainarahasto.

Luoton hakeminen.

Jos osuuskassa aikoo hankkia itselleen lainan Keskuslainarahastolta, tulee hallituksen Keskuslainarahastolta pyytää sitä varten tarpeelliset kaavat. Tähän ynnä alempana mainittuihin valmistuspuuhiin hallitus voipi varsin hyvin ryhtyä heti sen jälkeen kuin kruununvoudille on asiakirjat rekisteri-ilmoitusta varten jätetty, huolimatta siitä että itse rekisteröiminen ei vielä olisikaan tapahtunut, sillä mihinkään varsinaisiin sitoumuksiin hallitus ei kuitenkaan tule, ennenkuin Keskuslainarahasto on luoton myöntänyt, mikä tapahtuu vasta sen jälkeen, kuin se on Teollisuushallituksesta saanut tiedon, että osuuskassa on rekisteriin merkitty.

Ne ehdot, jotka Keskuslainarahaston Hallintoneu-

vosto on toistaiseksi asettanut luoton myöntämiselle osuuskassoille, saadaan pyydettäessä Keskuslainarahastolta.

Kun ehtojen 3:ssa §:ssä mainitaan, että osuuskassan tulee sitoutua ottamaan ainakin 1 kappale Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön osakkeita kutakin myönnettyä 5,000 markan luottomäärää kohti, niin se tapahtuu siinä tarkoituksessa, että tämä laitos vähitellen tulisi osuuskassojen omaksi. Jos tahdotaan 10,000 mk tai sitä suurempaa luottoa, tulee lunastaa 2 osaketta, 15,000 mk tai sitä suuremman luoton hakemusta tulee seurata sitoumus 3:n osakkeen lunastamisesta, j. n. e. Erityisesti on huomattava, että Keskuslainarahasto ei voi myöntää osuuskassalle lainaa näitten osakkeitten lunastamiseen yhtä vähän kuin muihinkaan kassan perustamiskustannuksiin, vaan ovat ne suoritettavat kassan omilla, s. o. tavallisesti sisäänmaksetuista osuusmaksuista keräytyvillä varoilla. Jos jäsenet sääntöjen mukaan eivät olisi velvolliset ensi vuonna maksamaan sisään tarpeellista määrää, täytyy lainanhakemisen Keskuslainarahastolta jäädä toistaiseksi, ellei kassassa ole sellaisia jäseniä, jotka suostuvat heti maksamaan sisään tarpeellisen määrän. Nämät eivät tule siitä mitään korkovahinkoa kärsimään, jos kassaa hoidetaan järkevästi, sillä sääntöjen mukaanhan sisäänmaksetuille osuusmaksuille on laskettava määrätty korko.

Luotonhakemusta tulee seurata:

a) Oikeiksi todistetut jäljennökset osuuskassan säännöistä vahvistamispäätöksineen, sekä kassan hallituksen ja kirjanpitäjän ohjesäännöstä. Näitten jäljennösten ottamisen helpoittamiseksi suositellaan samaa menettelytapaa kuin mitä ylempänä on esitetty kruununvoudille annettavista jäljennöksistä. Niinikään tulee jäljennök-

set oikeaksi todistuttaa samalla tavalla, kuin mitä niistä on sanottu.

b) Keskuslainarahaston antaman kaavan mukaan tehty luettelo osuuskassan jäsenistä, josta m. m. käy selville kunkin jäsenen vuositulo viimeisen kunnallistaksoituksen mukaan. Nämät tiedot tulee kunnallislautakunnan esimiehen oikeiksi todistaa ja todistus kunnan sinetillä vahvistaa. Niinikään tulee tässä luettelossa olla merkittynä se raha-arvo, jota kunkin jäsenen koko omaisuus, velat poisluettuna, katsotaan edustavan. Tämä arvio on osuuskassan hallituksen tehtävä ja sen tulee hallituksen jäsenten nimikirjoituksellaan oikeaksi todistaa.

Vielä tulee luotonhakemusta seurata m. m. pöytäkirjanote siitä, mitä osuuskunnan kokous on päättänyt sääntöjensä 13:sta §:ssä olevista asioista, joista edellä on tehty selkoa. Tämän pöytäkirjanotteen voipi oikeaksi todistaa kokouksen puheenjohtaja ja pöytäkirjan tekijä.

Sittenkuin kaikki vaaditut asiakirjat on saatu kuntoon, tehdään luotonhakemus Keskuslainarahastosta lähetetyn kaavan mukaan seuraavaan tapaan:

Osuuskassojen Keskuslainarahastolle
Helsingissä.

Kalliolan osuuskassa hakee täten Osuuskassojen Keskuslainarahastolta *viidentuhannen (5,000)* markan suuruista luottoa, sitoutuen tarkasti noudattamaan ei ainoastaan Keskuslainsrahaston yleisiä lainausehtoja, vaan myöskin niitä ohjeita ja huomautuksia, joita Keskuslainarahasto katsoo tarpeelliseksi kassalle antaa, ja oheenliittää siinä tarkoituksessa:

1. Oikeiksi todistetut jäljennökset osuuskassan säännöistä vahvistamispäätöksineen sesä kassan hallituksen ja kirjanpitäjän ohjesäännöstä;

2. Määrätyn kaavan mukaan tehdyn luettelon osuuskassan jäsenistä;

3. Ilmoituksen kassan hallituksen puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta, jäsenistä ja kirjanpitäjästä sekä heidän omakätiset nimikirjoitukset;

4. Otteen osuuskassan kokouksessa *10* p:nä *syys*kuuta 19*04* tehdystä pöytäkirjasta, sisältävä sääntöjen *13* §:ssä tarkoitetut päätökset.

Tämän ohessa osuuskassa ilmoittaa, että kassalla on omilta jäseniltään lainoja yhteensä *0* markkaa ja ei-jäseniltä yhteensä *0* markkaa, sekä että kassan hallussa olevat säästökassavarat tekevät *0* markkaa *0* penniä.

Siinä tapauksessa, että pyytämämme luotto myönnetään, sitoutuu osuuskassa lunastamaan itselleen *yhden* kappaleen Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön osakkeita.

Jaakkimassa 15 p:nä *lok*akuuta 19*04*.

Kalliolan Osuuskassa:

Kalle Kohonen
Hallituksen puheenjohtaja.

Arpo Pennanen — *Matti Soikkeli.*
Hallituksen varapuheenjohtaja.

Asa Kaksonen. — *E. Juntunen.*

Ennenkuin Keskuslainarahasto ryhtyy osuuskassan luottohakemusta käsittelemään, ottaa se selkoa siitä, missä määrin kassa on luottokuntoinen, s. o., millaisiksi sen hallituksen jäsenet ovat kotipaikallaan tunnetut, missä määrin he ovat asiaan perehtyneet ja miten he pystyvät asioita hoitamaan. Erityisesti on suotavaa, että kassa ei tule Keskuslainarahastolta luottoa pyytämään, ennenkuin se on saanut sellaisen kirjanpitäjän, joka pystyy kirjoja vaaditulla tavalla tyydyttävästi hoitamaan; häneltä on siis vaadittava enemmän kirjoitustyöhön harjaantumista, kuin että hän töin tuskin pystyy kirjaimia kokoon panemaan.

Niinpian kuin Keskuslainarahasto on saanut täydelliset asiakirjat, tyydyttäviä tietoja kassasta sekä varmuuden siitä että se on rekisteröity, myöntää se kassalle harkinnan mukaan luottoa. Sen jälkeen lähetetään osuuskassalle 2 kpl. valmiiksi kirjoitettua luottosopimusta, joista kassan tulee lähettää toinen, varustettuna tarpeellisilla allekirjoituksilla, Keskuslainarahastolle takaisin samalla kuin se ensi kerran tilaa rahoja lainaksi. Luottosopimuksen alle kirjoittavat ne henkilöt nimensä, jotka ovat sääntöjen mukaan oikeutetut merkitsemään osuuskassan toiminimen ja nämät allekirjoitukset ovat nimismiehen tai kirkkoherran todistettavat oikeiksi yhden todistajan läsnäollessa, joka myös merkitsee nimensä ammattinsa ja kotipaikkansa sopimuskirjaan. Tavallisesti vaaditaan että ne henkilöt, joitten nimet virkamies oikeiksi todistaa, itse ovat kaikki yhtä aikaa hänen luonansa, kun todistaminen tapahtuu. Luottosopimus.

II.

Erinäisiä lisäohjeita osuuskassan hoidosta.

Luoton käyttäminen.

Keskuslainarahaston myöntämä luotto tarkoittaa sitä, että osuuskassalla on oikeus tarpeen mukaan tilata rahoja Keskuslainarahastolta ja maksaa ne tahi osan niistä takaisin, kun niiden tarve lakkaa, ilman edelläkäypää irtisanomista. Korkoa osuuskassan ei tietysti tarvitse maksaa koko luottomäärästä, vaan ainoastaan niistä rahoista, jotka sillä kulloinkin on ulosotettuna Keskuslainarastosta.

Se luottomäärä, jonka Keskuslainarahasto myöntää osuuskassalle, on osuuskassan käytettävänä siitä saakka kuin luottosopimus asianmukaisesti allekirjoitettuna (kts. siv. 11) on palautettu Keskuslainarahastolle. Tämän määrän rajojen sisällä voi osuuskassa tilata rahoja suuremmissa tai pienemmässä erissä. Luottoa käyttäessä ei kuitenkaan pidä pyrkiä siihen, että rahoja otetaan ulos mahdollisimman suurissa summissa joten tehdään pian loppu myönnetystä luotosta. Päinvastoin on myönnettyä luottoa käytettävä säästävästi: lainoja myönnettävä kassan hallituksen tarkan harkinnan mukaan kuhunkin tarkotukseen ainoastaan tarvittava määrä ja vasta silloin kuin jäsen todellisesti tarvitsee ja voi käyttää rahat ilmoitettuun tarkoitukseen.

Jos osuuskassaan joko sen kautta, että lainoja on maksettu takaisin tai tehtyjen säästöönpanojen kautta tai muuten on karttunut rahoja enemmän kuin mitä lähimmässä tulevaisuudessa otaksutaan tarvittavan, niin on paras heti lähettää jouten olevat rahat Keskuslainarahastoon. Täällä hyvitetään silloin osuuskassan tiliä vastaavalla summalla eli toisin sanoen merkitään kirjoihin, että osuuskassa on lyhentänyt (maksanut takaisin) saamaansa lainaa lähetetyllä summalla. Tämän lyhennyksen kautta osuuskassalle myönnetty luotto ei vähene vaan pysyy se entisillään. Jo käytetty osa luotosta tietysti vähenee ja samalla käyttämättä oleva osa suurenee panoa vastaavalla summalla.

Esimerkiksi: Osuuskassalle on Keskuslainarahastosta myönnetty luottoa Smk. 5,000: —. Tätä luottoa vastaan on osuuskassa vähitellen tilannut rahoja 3,500 markkaa ja tulee sen siis tästä summasta maksaa korkoa Keskuslainarahastolle. Käyttämättä oleva luottomäärä on Smk. 1,500: — josta ei mitään korkoa makseta. Osuuskassan jäsenet maksavat takaisin lainojaan yhteensä Smk. 700: —, josta summasta samalla myönnetään uusia lainoja Smk. 200: —. Osuuskassaan jää silloin käyttämättä Smk. 500: —, josta summasta osuuskassan tulee maksaa korkoa Keskuslainarahastoon, vaikka se osuuskassalle ei tuota mitään korkoa. Mutta jos tämä summa heti lähetetään Keskuslainarahastolle ja siellä merkitään kirjoihin, niin osottavat nämä, että osuuskassalla vielä on luotostaan käyttämättä Smk. 2,000: — sekä että osuuskassan ei tarvitse maksaa korkoa Keskuslainarahastolle muuta kuin Smksta 3,000: —, koska osuuskassa on maksanut takaisin Smk. 500: — ja koska panoille lasketaan sama korko kuin otoillekin. Luottoa käytetään tämän jälkeen aivan samalla tavalla

kuin ennen: tarvittaessa nostetaan rahoja ilman mitään irtisanomista, käyttämällä vain tavallista rahantilauskirjettä.

Näin menetellen ei osuuskassa siis kärsi mitään korkotappiota.

Arviolasku ja päätös liikkeen aloittamisesta.

Ennenkuin ryhdytään liikettä aloittamaan, tulee, ellei sitä jo perustamistilaisuudessa tehty, laatia arviolasku sen kannattavaisuudesta kuluvalle ja seuraavalle vuodelle, selvyyden vuoksi molemmille erikseen, ellei liikkeen aloittaminen tapahdu aivan vuoden lopulla. Tämä arviolaskun tekeminen on välttämätön, jotta osattaisiin asettaa »suu säkkiä myöten», kuten on tapana sanoa.

Kuluvalle vuodelle on arviolasku tehtävä seuraavan kaavan mukaan:

			Smk.
Kassan tulot:			
Osuusmaksujen ensi erä . . .	Smk.	140	
Lainaksi toivotaan	»	5,000	
Korko 8:lle kkdelle Smksta 5,000 à 6 %		200	
Korkotappio 10 %	Smk.	20	180
Provisioonia lainausliikkeestä .	à — %		
Provisioonia yhteisostoista:			
Smk. 4,000 à 1 %			40
Tappio			5
		Yhteensä	225

Kassan menot:	Smk.
Perustamiskustannukset	50
1 Keskuslainarahaston osake . . . Smk. 100	
Ottolainauskorko à 4 1/2 % 8:lle kuukaud. . .	150
Posti- y. m. hoitokuluja	25
Kassanhoitajan palkkio	
Voitto	
Yhteensä	225

Kuten näkyy, ei tässä ole varsinaisiin tuloihin laskettu osuusmaksuja eikä lainoja, koska osuuskunnan on niistä asianomaisille vastaisuudessa tili tehtävä; niinikään ei ole menoihin laskettu sitä 100 markkaa, jolla Keskuslainarahaston osake lunastetaan, sillä sehän on vaan kassan varojen tallettamista. Tulopuolella on tehty 10 %:n vähennys niistä koroista, joita lainaksi myönnettyjen varojen pitäisi tuottaa; se on tapahtunut siitä syystä ettei voi otaksua että osuuskassa onnistuisi aina pitämään kaikki rahansa uloslainattuina, vaan on päinvastoin luultavaa, että osa niistä silloin tällöin tulee kassassa jouten makaamaan. Ja kun niistäkin osuuskassan täytyy itse maksaa korkoa, niin syntyy siitä korkotappiota.

Arviolaskusta näkyy että kassa tuottaa tappiota ensimäisenä vajanaisena vuotena, vaikka siihen ei ole otettu mitään palkkiota kassanhoitajalle. Jos sellainen olisi ollut aikeessa, pitäisi se tietysti ensimäiseksi poistaa ja jos ei voitaisi saada luotettavaa miestä (naista) alku-

aikoina palkatta hoitamaan kassaa, niin sen liikkeen aloittaminen on lykättävä siksi, kunnes asia voidaan järjestää tavalla tahi toisella.

Mutta oletamme että hänet saadaan palkatta.

Pitääkö siis jättää kassan liikkeen avaaminen yllä oletetussa tapauksessa, kun se tuottaa 5:n markan tappion?

Ei suinkaan vielä. On näet huomattava, että perustamiskustannuksiin on mennyt 50 markkaa ja niitähän ei välttämättömästi liikkeen tarvitse ensi vuotena kaikkia saada kuoletetuksi. Kun perustamiskustannukset tässä ovat tappiota suuremmat, niin osoittaa se, että liike itse asiassa on kannattanut. On sen vuoksi tarkastettava, millaiseksi kassan asema tulee, jos se samoilla edellytyksillä vielä toimii koko seuraavan vuoden.

Seuraavan vuoden arviolasku:

Kassan tulot:		Smk:	pst
Osuusmaksujen toinen erä Smk	140		
Lainattua pääomaa . . »	5,000		
Korko Smksta 5,140 à 6 % Smk	308: 40		
Korkotappiota 10 % . . . . . »	30: 84	277:	56
Provisioonia yhteisostoista:			
Smk 6,000 à 1 %		60:	
	Yhteensä	337:	56

Kassan menot:	Smk.	pii.
Tappio edelliseltä vuodelta	5:	
Ottolainauskorko à 4 ½ % Smk 5,000: —.	225:	—
Posti y. m. hoitokuluja	50:	
Yhteisostoista toimitusmiehelle	30:	
Voitto	27:	56
Yhteensä	337:	56

Me näemme siis, että jos kassa toimii koko seuraavan vuoden samoilla edellytyksillä kuin ensimäisenä, vajanaisena vuonna, se saapi edellisen vuoden tappion poistetuksi ja pääsee jo voiton puolelle. Mutta heikkoa kassan elämä kuimminkin on. Ja erityisesti on huomattava että se elää pääasiallisesti yhteisostoprovisioonin varassa. — Mutta tämä harvoin käynee monta vuotta päinsä. Kassan lainausliikettä hoitamaan on kaikkialla saatu pitemmäksikin aikaa palkattomia miehiä, sillä se on verrattain vähäpätöinen ja mukava toimi. Toista on yhteisostojen laita; niiden toimeenpanemisesta johtuu usein niin paljon vaivaa, huolta ja harmia, että siihen palkattomat useinkin pian väsyvät. On siis arveluttavaa alottaa toimi sillä edellytyksellä, että yhteisostojen toimittaminen saadaan pitemmäksi ajaksi ilmaiseksi.

Miten olisi kassan asiat järjestettävät, jos yhteisostojen toimitsija vaatisi suurempaa palkkkiota, esim. koko prosioonin?

Ensiksi on se keino käytettävänä, että lainoista, jotka annetaan 9:ksi kuukaudeksi tai lyhemmäksi ajaksi, otetaan korkeampi korko tai provisiooni. Sitä on alkuaikoina harjoitettu paljon Saksassa ja siihen on meilläkin jo ryhdytty Karjalassa varsin hyvällä menestyksellä.

Toinen keino on siinä, että kassa, oltuaan jonkun vuoden toimessa ja osoitettuaan kykenevänsä toimimaan siten, että sille voipi uskoa enemmän lainaa, lisää jäsenmääränsä ja hankkii isomman liikepääoman. Mutta tämä keino edellyttää että kassan piiri on niin suuri, että siitä voipi saada täysin luottokuntoisia uusia jäseniä.

Jos kassalla ei ole yllä esitettyjä tulevaisuusmahdollisuuksia, niin on parasta jättää liikkeen alkaminen tuonnemmaksi: *Parempi ilman kuin että on huono osuuskunta*, sanoo osuuskassan luoja Raiffeisen.

Lainojen myöntäminen eri tarkotuksiin.

Lainoja myöntäessä tulee osuuskassan hallituksen tarkoin ottaa huomioon, mitä on säädetty osuuskassojen mallisääntöjen 14:ssä §:ssä sekä hallituksen malliohjesäännön 15—17:ssä §§:ssä ja myöskin mitä esitetään kirjassa »Miten osuuskassa perustetaan ja hoidetaan» sivuilla 10—12.

Täydennykseksi siihen mitä mainituissa kohdissa luetaan, esitettäköön tässä vielä seuraavaa.

Aina on pidettävä mielessä että osuuskassan tarkoitus on edistää jäseniensä elinkeinoa ja että lainoja ei tule myöntää muihin kuin sellaisiin tarkoituksiin, joista lainanottajan joku maatalouden haara tai muu elinkeino hyötyy siinä määrässä, että hän helposti kykenee maksamaan korot, sekä pääoman määräaikana takaisin. Laina-aikaan nähden on myöskin oltava tarkkoja, niin että lainoja ei myönnetä pitemmäksi aikaa kuin mitä lainan tarkoitus välttämättömästi vaatii ja että lainaa ei anneta, ennenkuin lainanottaja sen todellisesti ilmoittamaansa tarkoitukseen tarvitsee. Lainamäärästä on samaten pidettävä huolta, ettei myönnetä suurempaa lainaa kuin mitä ilmoitettu tarkoitus todellisuudessa vaatii. Pitää näet muistaa että lainarahat ovat kaksiteräinen miekka: jos niitä oikein ja järke

västi käytetään niin ne ovat elämäksi, jos ei, niin ne vievät turmioon.

Vielä on muistettava, että lainan takaisin maksuaika sovitetaan lainanottajan takaisin maksukyvyn mukaiseksi. Toisen lainanottajan asema voi näet olla sellainen, että hän, huolimatta siitä, että lainatarkoitus vaatisi pitempää takaisin maksuaikaa, voi maksaa lainan lyhyemmässä ajassa, kun sitävastoin toisen taloudellinen asema vaatisi pitemmän maksuajan. Toiselle sopii paremmin maksaa laina suuremmissa ja harvemmissa erissä, toiselle taasen useammassa pienessä erässä. Näin ollen on vaikea laina-aikaan ja maksueriin nähden asettaa ohjeita, joita kussakin eri tapauksessa ehdottomasti voisi seurata. Jonkunlaiseksi ohjeeksi tässä lienee senvuoksi sopivinta mainita mitä periaatteita jo toimivat osuuskassat ovat ottaneet seuratakseen lainoja myöntäessä.

Pellon, suon ja niityn ojittamiseen sekä *uutisviljelykseen* on lainoja myönnetty 3—5 vuodeksi, joskus lyhemmäksikin aikaa. Takaisin maksu on yleensä järjestetty siten, että laina maksetaan vuotuisilla lyhennyksillä toisesta tai kolmannesta lainavuodesta alkaen. Joskus tehdään lyhennyksiä jo ensimmäisestäkin lainavuodesta alkaen.

Erilaisten *siementen hankkimiseen* myönnetyn lainan takaisinmaksuehdot on määrätty sen mukaan mitä siementä on hankittu. Niinpä esim. lainat kauran siemenen ostoon on myönnetty 8—9 kuukaudeksi, yhdellä kertaa takisin maksettaviksi; heinän siemenen ostoon aina 2 vuodeksi, ja silloin vuosittain tapahtuvilla lyhennyksillä.

Työaseiden ja pienempien *koneiden* ostoon ovat lainat myönnetyt 2—3 vuodeksi, vuosierissä maksettaviksi.

Lehmän ostoon ei yleensä ole myönnetty lainoja kuin 1—1½ vuodeksi ja takaisin maksettaviksi neljännes- tai puolivuosittain. Poikkeustapauksessa kun lainanottaja on ollut heikko ja tilaisuutta maidon muuttamiseen rahaksi ei ole ollut, on laina myönnetty pitemmäksikin ajaksi (2 v.)

Hevosen ja *siitoseläinten* ostoon on lainoja yleensä myönnetty 3 vuodeksi vuotuisilla lyhennyksillä.

Apulantoihin ja — missä tunkioiden teko on vaikeanpuoleinen niin että talon omilla työvoimilla ei ole tultu toimeen, vaan on ollut pakko käyttää vierasta apua — on lainoja myönnetty 2 vuodeksi, vuotuisilla lyhennyksillä.

Väkirehun ostoon on lainoja myönnetty 3—4 kuukaudeksi, kuukausittain tai joka toinen kuukausi tapahtuvilla lyhennyksillä. Joskus on heinän ostoon syksyllä myönnetty lainoja aina 9 kuukaudeksi.

Palvelusväen ja kiireenä työaikana työväen *palkkoihin* on lainoja myönnetty ainoastaan niin pitkäksi ajaksi, että lainan ottaja on ehtinyt muuttaa taloutensa kesätuotteet rahaksi. Laina-aika on tavallisesti ollut 3—4 kuukautta, harvoin pitempi. Ei missään tapauksessa voi tällaisia lainoja myöntää koko vuodeksi, sillä seuraavassa marraskuussahan lainanottajalla siinä tapauksessa olisi maksettavana kahden vuoden palkat, eikä voine ajatella että hän silloin olisi siihen kykenevämpi kuin lainaa ottaessaan maksamaan yhden vuoden palkan. Kun kassan hallituksella on vaikea valvoa tällaisten lainojen käyttöä, tulee niitä myöntäessä olla erittäin varovainen.

Olemme tässä maininneet vain sellaiset lainantarkotukset, jotka ovat yleisimmät.

Talousrakennuksien korjaamiseen ja ajanmukai-

seen kuntoon panemiseen, sekä myöskin pienempien rakennuksien rakentamiseen, kuten riihen, ladon, makin, virtsakaivon, sikahuoneen y. m. s., ei ole yleensä myönnetty kuin korkeintaan 2 v. lainoja, vaaikka tarkoitus itse asiassa vaaatisi pitempiaikaisen lainan. Näin on menetelty syystä, että kun osuuskassoilla vielä on pienet rahavarat käytettävänään, niin rahaa ei riittäisi osuuskassasta varsinaiseen liikeluottoon, jos ne sijoitettaisiin pitemmäksi ajaksi rakennusyrityksiin. Jotta jäsenten tarpeet myöskin tässä suhteessa jossakin määrin saataisiin tyydytetyiksi, on, kuten sanottu, niihin myönnetty vain lyhytaikaikaisia lainoja, ja hankkiakseen jäsenille aikaa rahojen irtisaamiseen taloudestaan tai muualta. Lainoja on lyhennyksillä maksettu takaisin.

Sitävastoin on katsottu, ettei näiden kassojen ohjelmaan ainakaan toistaiseksi kuulu lainojen myöntäminen suuria uusia talous- sekä asuinrakennuksia varten, ne kun vaativat suuria pysyväisiä lainoja. Tilapäisesti voidaan kuitenkin myöntää »tasku»laina näihinkin tarkoituksiin muutamiksi kuukausiksi, siinä mielessä että lainanottaja sillä aikaa hankkii pitempiaikaisen lainan muualta, tai jollakin muulla tavalla voipi maksaa lainansa osuuskassalle takaisin.

Tämän yhteydessä huomautettakoon siitäkin, että on väliin pyydetty lainoja myöskin *talon hinnan suorittamiseen*. Se ei ole soveltuva Suomen osuuskassojen nykyiseen ohjelmaan, ainakaan niillä rahoilla, joita he lainaavat Keskuslainarahastolta.

Muutamin paikoin on oltu halukkaita ottamaan lainoja myöskin *syömäviljan ostoon*. Sitä tarkoitusta ei yleensä voida hyväksyä, sillä syömisellä yksinään ei elinkeinoa edistetä. Mutta jos lainanottaja esim. ojittaa ja perkaa hyvänluontoista niittyä, niin hän tietysti voipi osuus-

tös kävisi helpommaksi, on edullisinta että osuuskassa menettelee samalla tavoin omiin lainanottajiinsa nähden. Kun siis osuuskassa myöntää sellaisia lainoja, jotka eivät lankea maksettaviksi saman vuoden kuluessa, on niille korko laskettava ensi kerran kuluvan vuoden loppuun ja tämä korko vaadittava maksettavaksi joulukuulla. Saadakseen asiat vähemmän mutkallisiksi, harjoittavat useat suuret lainakassat sitä menettelytapaa, että kun myöntävät lainan loppupuolella vuotta, niin ne laskevat ja ottavat kuluvan vuoden koron heti lainaa myönnettäessä — tämä tietysti lainanottajan suostumuksella.

Koron laskemista varten esitetään tässä seuraava kaava.

Koko vuodelta lasketaan korko näin:

$$\frac{\text{Lainasumma} \times \text{prosentti}}{100}$$

Vuoden osalta taas lasketaan korko seuraavalla tavalla:

$$\frac{\text{Laina-aika (päivissä)} \times \text{lainasumma} \times \text{prosentti}}{360 \times 100}$$

Kun osuuskassan lainausliike kasvaa ja tulee monipuoliseksi, on välttämätöntä, kirjanpitäjän työn huojentamiseksi, että osuuskassalle hankitaan valmiiksi painetut koronlasku-taulut.

Lainojen takaisin maksaminen.

Hallituksen on tarkoin pidettävä huolta korkojen ja lainojen lankeamispäivistä ja lujamielisyydellä vaadittava täsmällisyyttä lainojen takaisin maksamisessa. Vaikkapa usein tuntuisikin siltä, kuin monen pikkuviljelijän olisi aivan mahdotonta hankkia rahoja määrättyyn aikaan, tulee hallituksen sittenkin tarmokkaasti pitää kiinni tästä periaatteesta, joka epäilemättä on yksiosuuskassan menestymisen kulmakiviä. Siinä määrässä kuin

hallitukset vakavasti vaativat sitä, siinä määrässä ne vaikuttavat taloudellisesti kasvattavasti kassan jäseniin. Ja vaikka useat jäsenet luultavasti siitä kiukustuisivat ja ehkä soimaisivatkin hallitusta, niin on kokemus muualla osoittanut, että soimaajista pian tulee kassan kiitollisimpia jäseniä, jotka tunnustavat mielellään, että heitä vastaan harjoitettu pakko oli heille siunaukseksi. Kokemus on myöskin osoittanut, että kuta lujemmin näistä kassan periaatteista on pidetty kiinni, sitä helpommaksi on sen hoito myöhemmin tullut.

Edelliseen sisältyy luonnollisesti myöskin se, ettei tule sallia sitäkään, että lainanottajat tulevat suorittamaan velkansa uudella velkakirjalla joko samaa tai toista tarkoitusta varten. Jos tällainen lainan uusiminen joskus katsotaan välttämättömäksi, niin tulee aina vaatia, ei ainoastaan että maksettavaksi langennut korko suoritetaan rahassa, vaan myöskin että itse pääomasta joku osa lyhennetään.

Laina-ajan pidentäminen.

Ainoastaan poikkeustapauksessa, s. o. kun joku odottamaton seikka, kuten sairaus t. m. s. estää velallista täyttämästä velvollisuuttaan, on hallitus oikeutettu malliohjesäännön 18:n §:n mukaan pidentämään lainaaikaa. Mutta tällaiseen pidentämiseen tulee velallisen välttämättömästi hankkia myöskin takausmiesten suostumus, s. o. kirjallinen sitoumus, että he laina-ajan pidentämisestä huolimatta vastaavat lainasta.

Takaisin maksettujen lainarahojen käyttäminen.

Kun osuuskassa on tilaisuudessa myöntämään näitä takaisin maksettuja rahoja uusina lainoina ulos, on siitä lähetettävä Keskuslainarahastolle ilmoitus saman kaavan mukaan, jota käytetään rahoja tilattaessa. Mutta kaavalle on selvästi merkittävä, että ei ole tarkoitus tilata uusia rahoja, vaan tehdä ainoastaan puheena-oleva ilmoitus.

Lainanottajan nimi	Lainan määrä Smk	Lainan aika	Maksuerät	Tarkotus, johon laina on myönnetty
Erkki Simola	120: —	1 v.	30: —	Lehmän ostoon.
Matti Hölsä	75: —	3 v.	25: —	Pellon ojittamiseen.
»	50: —	6 kk.	—	Palvelusväen palkkauk.
Antti Seppälä	80: —	3 v.	40: —[1]	Niityn perkaamiseen, ojittamiseen ja savettamiseen.
»	40: —	2 v.	20: —	Aapulantoihin.
Antti Oravala	60: —	3 kk.	20: —	Leseiden ostoon.
Pekka Koponen	150: —	2 v.	75: —	Navetan sisustamiseen ja korjaamiseen.
Juho Paavola	175: —	3 kk.	—	Riihen rakentamiseen
Juhana Korpi	120: —	3 v.	40: —	Yhteisen niittokoneen ostoon.
Matti Siekkeli	120: —	3 v.	40: —	
Antti Parta	50: —	8 kk.	—	Kauran siemenen ostoon.
Mikko Koistinen	30: —	2 v.	15: —	Heinänsiemenen »

j. n. e.

Koron laskeminen.

Kokemus on osoittanut että on liikkeille kaikinpuolin edullisinta että niiden hoito ja kirjanpito asetetaan sillä tavoin, että tilinpäätös voidaan tehdä kalenterivuosittain. Siitä syystä vaatii Keskuslainarahasto että osuuskassojen tulee niille myönnetyistä lainoista suorittaa korkoa kalenterivuosittain. Jos esim. osuuskassa on saanut lainan Keskuslainarahastolta marraskuulla, niin tulee sen maksaa jo seuraavassa tammikuussa se osa korkoa, mikä lainalle juoksee ottopäivästä vuoden loppuun. Jotta osuuskassa kykenisi tämän tekemään ja jotta sen oma kirjanpito ja tilinpää-

[1]) Kahtena viime vuonna.

tös kävisi helpommaksi, on edullisinta että osuuskassa menettelee samalla tavoin omiin lainanottajiinsa nähden. Kun siis osuuskassa myöntää sellaisia lainoja, jotka eivät lankea maksettaviksi saman vuoden kuluessa, on niille korko laskettava ensi kerran kuluvan vuoden loppuun ja tämä korko vaadittava maksettavaksi joulukuulla. Saadakseen asiat vähemmän mutkallisiksi, harjoittavat useat suuret lainakassat sitä menettelytapaa, että kun myöntävät lainan loppupuolella vuotta, niin ne laskevat ja ottavat kuluvan vuoden koron heti lainaa myönnettäessä — tämä tietysti lainanottajan suostumuksella.

Koron laskemista varten esitetään tässä seuraava kaava.

Koko vuodelta lasketaan korko näin:

$$\frac{\text{Lainasumma} \times \text{prosentti}}{100}$$

Vuoden osalta taas lasketaan korko seuraavalla tavalla:

$$\frac{\text{Laina-aika (päivissä)} \times \text{lainasumma} \times \text{prosentti}}{360 \times 100}$$

Kun osuuskassan lainausliike kasvaa ja tulee monipuoliseksi, on välttämätöntä, kirjanpitäjän työn huojentamiseksi, että osuuskassalle hankitaan valmiiksi painetut koronlasku-taulut.

Lainojen takaisin maksaminen.

Hallituksen on tarkoin pidettävä huolta korkojen ja lainojen lankeamispäivistä ja lujamielisyydellä vaadittava täsmällisyyttä lainojen takaisin maksamisessa. Vaikkapa usein tuntuisikin siltä, kuin monen pikkuviljelijän olisi aivan mahdotonta hankkia rahoja määrättyyn aikaan, tulee hallituksen sittenkin tarmokkaasti pitää kiinni tästä periaatteesta, joka epäilemättä on yksiosuuskassan menestymisen kulmakiviä. Siinä määrässä kuin

hallitukset vakavasti vaativat sitä, siinä määrässä ne vaikuttavat taloudellisesti kasvattavasti kassan jäseniin. Ja vaikka useat jäsenet luultavasti siitä kiukustuisivat ja ehkä soimaisivatkin hallitusta, niin on kokemus muualla osoittanut, että soimaajista pian tulee kassan kiitollisimpia jäseniä, jotka tunnustavat mielellään, että heitä vastaan harjoitettu pakko oli heille siunaukseksi. Kokemus on myöskin osoittanut, että kuta lujemmin näistä kassan periaatteista on pidetty kiinni, sitä helpommaksi on sen hoito myöhemmin tullut.

Edelliseen sisältyy luonnollisesti myöskin se, ettei tule sallia sitäkään, että lainanottajat tulevat suorittamaan velkansa uudella velkakirjalla joko samaa tai toista tarkoitusta varten. Jos tällainen lainan uusiminen joskus katsotaan välttämättömäksi, niin tulee aina vaatia, ei ainoastaan että maksettavaksi langennut korko suoritetaan rahassa, vaan myöskin että itse pääomasta joku osa lyhennetään.

Laina-ajan pidentäminen.

Ainoastaan poikkeustapauksessa, s. o. kun joku odottamaton seikka, kuten sairaus t. m. s. estää velallista täyttämästä velvollisuuttaan, on hallitus oikeutettu malliohjesäännön 18:n §:n mukaan pidentämään lainaaikaa. Mutta tällaiseen pidentämiseen tulee velallisen välttämättömästi hankkia myöskin takausmiesten suostumus, s. o. kirjallinen sitoumus, että he laina-ajan pidentämisestä huolimatta vastaavat lainasta.

Takaisin maksettujen lainarahojen käyttäminen.

Kun osuuskassa on tilaisuudessa myöntämään näitä takaisin maksettuja rahoja uusina lainoina ulos, on siitä lähetettävä Keskuslainarahastolle ilmoitus saman kaavan mukaan, jota käytetään rahoja tilattaessa. Mutta kaavalle on selvästi merkittävä, että ei ole tarkoitus tilata uusia rahoja, vaan tehdä ainoastaan puheena-oleva ilmoitus.

Jos sitä vastoin takaisin-maksettuja lainarahoja ei voida käyttää ja osuuskassa tahtoo välttää korkotappiota, ovat joutilaat rahat heti lähetettävät Kekuslainarahaston huostaan, joka edellisessä kerrotulla tavalla hyvittää siitä kassaa.

Jäsenluettelo lisäluottoa pyydettäessä.

Jos osuuskassa on, senjälkeen kuin sille luottoa myönnettiin, ottanut uusia jäseniä ja heille myöntänyt lainoja sekä sitä varten tilaa rahoja Keskuslainarahastolta, ei sen tässä tapauksessa tarvitse liittää mitään selvitystä uusien jäsentensä varallisuudesta. Mutta sitävastoin tulee osuuskassan, jos se pyytää lisäluottoa, liittää hakemukseensa edellisessä puheena ollut luettelo kaikista uusista jäsenistä ja heidän varallisuudestaan sekä myöskin ilmoittaa, onko vanhoista jäsenistä mahdollisesti ketään poistunut.

Ilmoituksia vuoden vaihteessa: a) Kauppa-rekisteriin

Vuoden vaihteessa tulee hallituksen ohjesääntönsä 1:n §:n mukaan tarkastaa ja tammikuun kuluessa kruununvoudille antaa (tai postissa lähettää) aakkosjärjestyksessä laadittu luettelo kaikista niistä jäsenistä, jotka todellisuudessa osuuskuntaan kuuluivat 31 p. joulukuuta, sekä myöskin vuoden kuluessa osuuskuntaan hyväksytyistä uusista jäsenistä. Näitä ilmoituksia varten on paras käyttää valmiiksi painettuja kaavoja, jotta ne tulisivat lainmukaisiksi ja täydellisiksi; kaavoja saadaan huokeasta hinnasta ostaa Pellervon toimistosta. Nämätkin luettelot ovat koko hallituksen allekirjoitettavat ja allekirjoitukset todistettavat niinkuin edellisessä on sanottu.

b) Keskuslainarahastolle.

Ennenkuin yllämainitut luettelot lähetetään kruununvoudille, on niistä jäljennökset otettavat Keskuslainarahastolle lähetettäviksi ja nämä jäljennökset oikeiksi todistettavat edellä kerrotulla tavalla.

Lainojen käyttämisen silmälläpito.

Siinä johtosäännössä, jonka osuuskassat ovat hyväksyneet hallituksensa toiminnan ohjeeksi, sanotaan (19 §) m. m.

> Mahdollisuuden mukaan valvokoon hallitus, että myönnetty laina käytetään ilmoitettuun tarkoitukseen. Jos laina toisin käytetään, olkoon hallituksella, jollei se ei katso lainan sittenkin edistäneen velallisen elinkeinoa, valta irtisanoa laina maksettavaksi kolmen kuukauden päästä.

Koska on erittäin tärkeätä että osuuskassaliike saadaan alusta alkaen käymään siihen suuntaan, että osuuskassat todella menestyvät ja täyttävät tarkoituksensa: jäsentensä elinkeinon kohottamisen, tulee osuuskassojen heti alusta ottaa tämä lainojen käyttämisen tarkastaminen vakavan huomionsa esineeksi. Keskuslainarahaston puolesta tullaan tosin ulottamaan puheenaolevaa tarkastusta kaikkiin kassoihin, mikäli aika sitä myöntää, mutta sellainen tarkastus luonnollisesti ei voi ulottua osuuskassojen kaikkiin jäseniin. Siitä syystä ja yhtäläisten tarkoitusperien ja yhteisymmärryksen ylläpitämiseksi Keskuslainarahaston ja osuuskassojen hallitusten välillä, mikä luonnollisesti on niin tuiki välttämätön hyvien tuloksien aikaansaamiseksi, on suotavaa, että osuuskassan oma hallitus toimittaa tarkastuksia vähä väliä ja etenkin sulan aikana, jos on otettu lainoja maanviljelykseen.

Jotta tämä tarkastus ei tuottaisi liian paljon vaivaa, mutta kumminkin tulisi tarkoituksen mukaiseksi, pyydämme saada suosittaa seuraavaa menettelytapaa, pääasiallisesti sen nojalla, mitä muutamissa osuuskassoissa on otettu käytäntöön:

Tarkastamista ei sälytetä yhden tai yksien niskoille, vaan jaetaan se hallituksen jäsenten ja ehkäpä vielä jonkun muun osuuskunnan jäsenen kesken. Suotavaa kumminkin on että kaksi jäsentä kulkee yhdessä.

Hallituksen kokouksessa käydään lainaluettelo läpi ja lainanottajat jaetaan tarkastusmiesten kesken, huomioon ottaen, että tarkastus on toimitettava sellaisiinkin lainoihin nähden, jotka mahdollisesti jo ovat maksetut, jotta jäsenen luottokuntoisuus tulee osuuskassan hallitukselle tunnetuksi.

Sitten kirjanpitäjä antaa kullekin tarkastusmiehelle luettelon niistä jäsenistä, joitten lainoja hänen tulee tarkastaa; luettelossa tulee tietysti olla merkittynä lainasumma ja lainan tarkoitus.

Kun tarkastus tehdään, otetaan huomioon ei ainoastaan

1) että laina todella on käytetty hallituksen hyväksymään tarkoitukseen; vaan myöskin

2) että työtä on suoritettu lainasummaa ainakin osapuilleen vastaava määrä.

Kun tarkastukset on suoritettu, kokoontuu hallitus kuulemaan tarkastuskertomuksia, ja nämä otetaan hallituksen pöytäkirjaan. Jos on käynyt selville, että lainanottaja ilmeisesti on laiminlyönyt velvollisuutensa, täytyy kassan hallituksen ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, pitämällä silmällä kassan etua ja tarkoitusta.

Hyvin luultavaa on, että tällaiset tarkastukset voivat käydä tulevaisuudessa harvemmiksi, sitä mukaa kuin hallitus tulee tuntemaan, että jäsenet itsekin ymmärtävät oman ja kassan edun yhteiseksi ja ovat saaneet niin paljon taloudellista ja siveellistä selkärankaa, että he kykenevät toimimaan parhaan ymmärryksensä mukaan.

Osuuskassan sovulle ja toiminnalle voipi ehkä olla terveellistä, että tehdään heti alusta alkaen kaikille jäseniile tunnetuksi, että puheenaoleva tarkastusvaatimus ei ole otettu miksikään koristukseksi osuuskassan omaan johtosääntöön yhtä vähän kuin siihen luottosopimukseen, joka on tehty osuuskassan ja Keskuslainarahaston välillä, vaan että se on vaatimus, josta sekä osuuskassan että Keskuslainarahastonkin täytyy lujasti pitää kiinni, ei ainoastaan oman itsensä suojelemiseksi vaaroilta, vaan myöskin lainanottajien etujen valvomiseksi.

Vuosikertomuksen laatiminen.

Hallituksen tulee laatia osuuskunnan vuosikokousta varten vuosikertomus. Tämän vuosikertomeksen tulee välttämättömästi sisältää, tilikirjoista tarkoin kopioituna, kassan voitto- ja tappiotili ynnä tilin-asema eli luettelo kassan varoista ja veloista 31 p. joulukuuta, sekä sen lisäksi esityksen tärkeimmistä kohdista kassan liikkeessä, kuten vuoden kuluessa tapahtuneista muutoksista jäsenmäärässä, korkokannasta otto- ja antolainoille, uuden luoton hankkimisesta j. n. e., sekä vihdoin hallituksen ehdotuksen vuosivoiton käyttämisestä. Jos tahdotaan, voidaan kertomukseen vielä ottaa ne tilastolliset tiedot, joita kassan tulee antaa Keskuslainarahastolle ja mahdollisesti muutakin, mitä eri paikkakunnilla katsotaan tarpeelliseksi. Yleensä tällaiset kertomukset tehdään hyvin lyhyiksi ja pääasiallisesti numerotietoihin perustuviksi.

Kortomus on valmistettava samalla kuin tilitkin ja pidettävä esillä tilintarkastus-tilaisuudessa.

III.

Tilien tarkastaminen.

Tilintarkastus on mitä suuriarvoisin jokaisen liikkeen terveelle kehittymiselle. Tunnollinen liikemies lopettaa kunkin vuoden päätyttyä tilinsä ja arvioipi omaisuutensa, saadaksensa selville, miten hänen liikkeensä on kehittynyt, onko se tuottanut voittoa vaiko tappiota, onko se mennyt eteen- vai taaksepäin. Tilintarkastuksen tärkeys.

Osuuskassakin on liike. Se on hankkinut osuusmaksuillaan peruspääomaa ja säästöönpanoillaan ja muilla lainoillaan liikepääomaa, joista kaikista sen tulee asianomaisille tehdä tili. Ja kun osuuskassa verrattomasti suurimmaksi osaksi toimii vieraalla pääomalla, on sen hoitamisessa sitäkin suurempi huolellisuus tarpeen. Tilintarkastuksen asia on tutkia, että tätä hoitoa on pidetty asianmukaisella kyvyllä, tunnollisuudella ja tarkkuudella.

Mutta monet kassojen hoitajat ovat useinkin taipuvaisia katsomaan perusteellista tilintarkastusta jonkunlaiseksi epäluottamuksen osoitteeksi heitä kohtaan. Tällainen mielipide on kuitenkin aivan väärä. Päinvastoin on tilintarkastus helpotus jokaiselle tunnolliselle kassanhoitajalle ja tarjoo toiselta puolen hänelle parhaan tilaisuuden osoittamaan kykyään ja tunnollisuuttaan. Senpä vuoksi tunnollinen kassanhoitaja iloitsee, kun hän tilintarkastuksen kautta pääsee vastuuvelvolli-

suudesta siihen astisesta toiminnastaan ja luottamus häneen sekä kassan jäsenten että yleisönkin puolelta kasvaa jokaisen tarkastuksen perästä, josta hänen kykynsä ja tunnollisuutensa on käynyt ilmi. Toisin on sellaisen kassanhoitajan, joka on huolimattomasti asiansa hoitanut. Hän pelkää tarkastusta ja toivoo, että tilintarkastajain havaitsemiskyky olisi mahdollisimman pieni. Senpä vuoksi onkin sanottu, että löytyy tilintarkastajia, jotka siinäkin virheitä näkevät, missä niitä ei ole. Ja niitä osuuskassoja tulee onnitella, jotka voivat saada tarkkoja ja kykeneviä tilintarkastajia, jotka vakavasti tehtävänsä täyttävät.

Tilintarkastuksen toimittaminen.

Ennenkuin tilintarkastajat ryhtyvät toimeensa, on välttämätöntä, että he lukevat osuuskassan säännöt ja sen hallitukselle ja kirjanpitäjälle vahvistetun johtosäännön, voidaksensa pitää mielessä, mitä kaikkea heidän tulee tutkia. Sillä tilintarkastajain tehtäviin ei kuulu ainoastaan tilikirjain ja kassan varojen tarkastaminen, vaan myöskin, kuten mallisääntöjen 16:ssa §:ssä sanotaan, kassan hallinnon ja hoidon tutkiminen yleensä.

Jos tarkastuksesta käypi esille vähäpätöisiä erehdyksiä tai laiminlyömisiä, jotka samalla voidaan korjata, niin pitää katsoa, että korjaukset tulevat tehdyiksi. Tarkastuskertomuksessa voi sellaiset jättää kokonaan mainitsematta. Mutta jos ne mainitaan, tulee katsoa ettei tämä tapahdu sellaisessa muodossa, että asia saa näköisin puolin suuremman arvon kuin se oikeastaan ansaitsee.

Tarkastus aloitetaan sopivimmin laskemalla kirjanpitäjän hallussa olevat rahavarat. Sittenkuin tämä summa on muistiin merkitty, lasketaan päiväkirjasta, kuinka suuri päivän saldo (eroitus rahatilin tulo ja menopuolen välillä) on ja katsotaan että se on yhtäpitävä äsken

saadun summan kanssa, joka osoittaa kassan kirjanpitäjän hallussa olevia rahoja. Tämän nojalla voidaan kirjoittaa tilintarkastuskertomuksen ensimäinen kohta (vertaa alempana siv. 34 olevaa mallia).

Tämän jälkeen ryhdytään itse vuositilejä tutkimaan. Tämä tutkimus alkaa sillä, että katsotaan, että vuoden jokaisella tulo- ja menoerällä on asianomaiset todisteensa (kuitit) tahi että ne muutoin ovat tunnetut (osuusmaksut). Senjälkeen katsotaan että kassakirja on oikein yhteenlaskettu ja että kaikki siirrot tahi viennit sivulta sivulle ja tililtä tilille ovat oikeat. Samalla tavalla seurataan tilien kulkua kirjasta kirjaan, kunnes tullaan voitto- ja tappiotiliin ja tilinasemaan saakka.

Tämän työn suoritettua voivat tilintarkastajat kirjoittaa toisen kohdan kertomuksestaan.

Sitte ryhdytään tarkastamaan hallituksen pöytäkirjoja sen seikan selville saamista varten, onko hallitus päätöksissään seurannut sääntöjään, ohjesääntöään ja kassakokousten päätöksiä ja pannut ne täytäntöön. Erityisesti on m. m. muistettava pitää silmällä, ettei ole menty yli korkeimman sallitun otto- ja antolainamäärän, että lainat on myönnetty oikeihin tarkoituksiin ja sellaiseksi ajaksi, joka on lainanottajan ja kassan etujen mukainen ja että hallitus on kuukausittain toimeenpannut tilintarkastuksen.

Tämän tutkimuksen nojalla voidaan kirjoittaa kolmas kohta tilintarkastuskertomukseen.

Sitten on tutkittava kaikki velkakirjat ja niihin kuuluvat vakuudet: että ne ovat yhtäpitävät pöytäkirjoihin merkittyjen päätösten kanssa; että lainanottaja ja takausmiehet (tai muu vakuus) kykenevät velasta vastaamaan; että heidän nimikirjoituksensa ovat asianmukaisessa kunnossa ja vieraitten miesten oikeiksi todis-

tamat; että velkakirjat ovat asianmukaisesti kuitatut sinä päivänä kuin laina on annettu; että velkakirjat eivät ole vanhentuneita; sekä että, jos laina-aikaa on pidennetty, takausmiehet ovat siihen antaneet kirjallisen suostumuksensa.

Tämän tutkimuksen nojalla kirjoitetaan kertomuksen neljäs kohta.

Näin suoritettujen tutkimuksien jälkeen voidaan, säännöllisissä oloissa, tilintarkastuskertomus kirjoittaa seuraavan mallin mukaan:

Tilintarkastuskertomuksen kaava.

Allekirjoittaneet ..... osuuskassan kokouksessa ..... päivänä ..... kuuta 190..... valitut tilintarkastajat, N. N. varsinaisena ja N. N. varamiehenä, olemme suorittaneet tehtävämme ja havainneet:

1) että osuuskassan kirjanpitäjän huostassa olevat rahat, jotka me ..... päivänä ..... kuuta laskimme, vastasivat saman päivän saldoa.

2) että 190..... vuoden tilit ovat todisteitten kanssa yhtäpitävät ja muutoinkin tarkkuudella tehdyt, joten siis tilinpäätös on oikea sekä yhtäpitävä hallituksen vuosikertomuksessa olevien tiliotteiden kanssa.

3) että hallitus on luottoa myöntäessä sekä muutoinkin kassan etua valvoessaan osoittanut suurta huolta ja varovaisuutta; sekä

4) että osuuskassan hallussa olevat vakuudet, mikäli me olemme voineet havaita, ovat hyvät.

Samalla kuin me puollamme hallituksen ehdottamaa vuosivoiton käyttämistä, saamme me ehdottaa, että kassan kokous myöntäisi hallitukselle ja kirjanpitäjälle täyden vastuuvapauden kyseessä olevalta tilivuodelta.

..... päivänä ..... kuuta 190.....

N. N. N. N.

Ennenkuin tilintarkastuskertomus kirjoitetaan, tulee kutsua kassan hallitus kokoon, kuulemaan mahdolliset muistutukset, ja antamaan niiden johdosta selityksensä tai ryhtymään heti järjestämään puutteellisuudet tilintarkastajain vaatimalle kannalle, ennenkuin kertomus allekirjoitetaan.

IV.

Huomautuksia osuuskassojen toimeenpanemista yhteisostoista.

Edellisestä on nähty, että yhteisostojen toimeenpaneminen voipi olla elinehto monelle osuuskassalle, koska se liikkeensä vielä pienenä ollessa ei voisi muutoin ehkä tulla kannattavaksi.

Kokemus onkin osoittanut, että osuuskassat paremmin kuin monet muut yhdistykset soveltuvat toimittamaan maanviljelystarvetavarain yhteisostoja jäsenilleen. Niissä on näet yhteishenki voimakkaampi kuin esim. maamiesseuroissa, niissä on piiri pieni, niin että tieto tavarain saapumisesta y. m. s. seikat ovat helpommat toimittaa, niillä on vihdoin parempi luotto kuin useimmilla muilla. Yhdistymällä naapurikassojen kanssa tekemään tilauksensa yhtäaikaa, voittaa kassa ne edut, mitkä suuret ostot yleensä tuottavat.

Tässä ei ole tarkoitus esittää, millä tavoin osuuskassojen yhteisostot yleensä olisivat järjestettävät. Tahdomme tässä vain kääntää huomiota seuraavaan kahteen kokemuksesta saatuun menettelytapaan.

Käteisellä maksamisen edullisuus.

Eräs osuuskassa oli vuoden 1904 alkupuoliskolla Pellervon Välitysliikkeen kautta hankkinut jäsenilleen tavaroita lähes 8,000:n markan arvosta. Tästä summasta se ei ole suorittanut kuin aivan vähäisen osan käteisellä rahalla, vaikka sillä oli luottoa Keskuslaina-

rahastossa, vaan melkein kaikki 3:n kuukauden vekseleillä. Tämän johdosta on tehty seuraava laskelma:

	Smk. p.
Jos osuuskassa olisi suorittanut maksunsa käteisellä, olisi se suuremman hinnanalennuksen kautta voittanut yhteensä:	120: 39
Voidakseen maksaa käteisellä, olisi sen pitänyt ottaa ulos luottoaan Keskuslainarahastosta ja maksaa sille korkoa 4 ½ %	59: 67
Osuuskassan puhdas voitto olisi ollut:	60: 72

Tämä ehkä monen mielestä tuntuu vähäiseltä, mutta kun ajattelee että osuuskassan oma sisäänmaksettu pääoma teki ainoastaan 120 mk ja liike käsitti ainoastaan ensimäisen puolivuoden, niin saamme siitä 100:n %:n vuosikoron tuolle pääomalle. Tahi toisin laskettuna, osuuskassa olisi sen kautta voinut suorittaa perustamis- ja ensi vuoden hoitokustannuksensa.

Muruja ei siis pidä halveksia!

Yllä esitettyä käteisellä maksamisen tärkeyttä on kuultu väheksittävän siitä syystä, että nykyoloissa käteisellä ostettaessa ei muka saada enempää kuin 1 ½—2 % ostosummasta ja että rahoja lainattaessa saapi maksaa 6 %, ehkä enemmänkin. Pintapuolisesti arvosteltuna tämä kyllä näyttää siltä, kuin käteisellä ostamisesta ei voisi olla sanottavaa voittoa. Todellisuudessa voipi kuitenkin, kuten ylempänä olevasta esimerkistä nähtiin, etu olla varsin tuntuva.

Moni ostaja näet ei tule ajatelleeksi, että tuo vähäpätöisenä pidetty 1 ½ tai 2 %:n kassa-alennus, joka myönnetään laskun määrästä, jos se maksetaan käteisellä ja jonka vastakohdaksi toiselta puolen, yleisen kauppatavan mukaan, ajatellaan 3:n kuukauden maksuaika, todellisuudessa on sangen korkea korko joka koko

vuodelle laskettuna vastaa 6—8 %. Mutta kun ottaa huomioon, että käteismaksunaika nykyään lasketaan 30 päiväksi ja ostaja siis saa lukea sitä vastaavan kassa-alennuksen hyväkseen, kun vaan maksu tapahtuu tämän ajan sisällä, niin kassa-alennuksessa laskettu korko (1 ½—2 %) itse asiassa myönnetäänkin 2 kuukaudelta ja tekee niin muodoin koko vuodelle laskettuna 9—12 %. Kun osuuskassat Keskuslainarahastolta saavat rahoja 4 ½ %:lla ja niitä jäsenille lainaavat 6 %:lla, niin ei mikään tunnu luonnollisemmalta kuin että näitä rahoja lainataan maanviljelystarpeiden yhteisostoa varten sekä että tavarat maksetaan käteisellä, s. o. 30 päivän kuluessa tavaran lähettämisestä.

Tulee vielä ottaa huomioon että käteisellä ostosta on muitakin etuja, kuin tuo kassa-alennus. Tavallisesti näet tavaran hinta on huokeampi ja välistä sen laatukin parempi sille, joka maksaa heti kuin sille, joka tarjoo vekseleitä. Ja usein voipi tapahtua niinkin, että tavarat joutuvat varemmin edelliselle ja että jos tavarat ovat loppumaisillaan, mikä meillä useinkin kiireimmällä ajalla on sattunut, käteisellä maksajan tilaus suoritetaan ja se jätetään ilman, jolla on ollut tapana jättää maksunsa vekselien varaan. Näemme siis että käteisellä maksaja voipi monella tavalla kohota vekselillä maksajan edelle kaupoissaan.

Jos siis osuuskassalla, joka harjoittaa yhteisostoja, on luottoa Keskuslainarahastossa käyttämättä, on edullisinta järjestää asia siten, että niille jäsenille, jotka eivät omistaan voi kuukauden sisällä suorittaa yhteisoston kautta tilaamainsa tavarain hintaa, myönnetään kahden kuukauden laina siitä päivästä lukien, jona käteismaksun viimeistään pitää tapahtua.

Maksettavien suoritus Keskuslainarahaston kautta.

Tämän yhteydessä on vielä huomautettava toisestakin seikasta, joka osuuskassojen yhteisostojen hoidossa on tullut ilmi: Eräs kassa tilasi Keskuslainarahastolta rahasumman, jonka se muutamia päiviä myöhemmin ihan samoissa seteleissä lähetti Pellervon Välitysliikkeelle suoritukseksi osuuskassan ostamista tavaroista. Tämän toimen kautta osuuskassan hoitomies sai kirjoittaa kaksi kirjettä, toisen Keskuslainarahastolle, toisen Välitysliikkeelle ja kassa sai suorittaa kahdet postimaksut ja rahalähetyksestä vakuutusmaksut siihen lisäksi. Olisi päästy paljoa vähemmällä vaivalla ja rahalla, jos olisi pyydetty Keskuslainarahastoa suorastaan toimittamaan rahat viereiseen huoneeseen Pellervon Välitysliikkeelle.

Samaten ovat useat muut kassat, tilatessaan Pellervon Toimistosta kirjallisuutta tai kaavoja, lähettäneet sille maksuksi Keskuslainarahastosta saamiaan rahoja, vaikka asian olisi voinut järjestää kaikille asianosallisille paljoa mukavammin siten, että olisi pyydetty Keskuslainarahastoa suorittamaan osuuskassan velka Pellervon Toimistoon ja merkitsemään suoritus osuuskassan tiliin saataviensa puolelle.

Kun siis osuuskassoilla on käyttämätöntä luottoa Keskuslainarahastossa ja maksettavaa jäseniensä puolesta Pellervon Välitysliikkeelle tai jollekin muulle liikkeelle, niin on edullisinta, että Keskuslainarahastolle lähetettävää tavanmukaista raha-tilausta seuraa määräys, kuinka suuri osa siitä on maksettava mainitulle liikkeelle kassan velan lyhentämiseksi, kuinka suuri osa lähetettävä rahassa osuuskassalle.

Sisällys:

Sivu

I. Osuuskunnan toiminnan alottaminen 1
1. Osuuskassan ilmoittaminen kaupparekisteriin . . 1
2. Kassaosuuskunnan varsinainen kokous 4
(Kokouksen pöytäkirjan malli, jota aina on noudatettava) . (5)
3. Osuuskassa ja Keskuslainarahasto 7
(Luoton hakeminen. — Luottosopimus.)

II. Erinäisiä lisäohjeita osuuskassan hoidosta . . . 12
Luoton käyttäminen 12
Arviolasku ja päätös liikkeen alottamisesta 14
Lainojen myöntäminen eri tarkoituksiin 18
Pöytäkirjan laatiminen lainojen myöntämisestä . . . 23
Lainarahojen tilaaminen Keskuslainarahastolta 23
Koron laskeminen 24
Lainojen takaisin maksaminen 25
Laina-ajan pidentäminen 26
Takaisin maksettujen lainarahojen käyttäminen . . . 26
Jäsenluettelo lisäluottoa pyydettäessä 27
Ilmoituksia vuoden vaihteessa a) Kaupparekisteriin, b) Keskuslainarahastolle 27
Lainojen käyttämisen silmälläpito 28
Vuosikertomuksen laatiminen 30

III. Tilien tarkastaminen 31
Tilintarkastuksen merkitys 31
Tilintarkastuksen toimittaminen 32
Tilintarkastuskertomuksen kaava 32

IV. Huomautuksia osuuskassojen toimeenpanemista yhteisostoista 36
Käteisellä maksamisen edullisuus 36
Maksettavien suoritus Keskuslainarahaston kautta . . 39

PELLERVON KIRJASTOA

on ilmestynyt:

N:o 1. *V. Axelson*, Pellervo, Esitelmä . . . . . 0: 50.
N:o 2. *Hannes Gebhard*, Pieniviljelys ja osuustoiminta. 0: 50.
N:o 3. Osuusmeijerit. Käsikirja niiden perustamisesta ja taloudenhoidosta. I vihko. Osuusmeijerien tarkotus, perustaminen, rakentaminen, hallinto ja hoito. Kolmas painos tekeillä . . . . . 1: 50.
» » *Evert von Konow*, Osuusmeijerit. II vihko. Osuusmeijerien kirjanpito . . . . . 1: —.
N:o 5. Osuustoimintalaki. Ohjeita sen käyttämiseen. Toinen painos . . . . . 1: —.
5 kpl. maksaa 90 p. kpl.; 10 kpl. 80 p. kpl.
N:o 6. *Hannes Gebhard*, Osuustoiminnan keskittämisestä ja sen edellytyksistä. Toinen painos . . 0: 25.
N:o 7. Liikepääoman hankkiminen Suomen maanviljelykselle osuustoiminnan avulla . . . . . 0: 25.
N:o 8. Papit ja maanviljelijäin osuustoiminta. Kirj. *Eräs osuustoiminnan ystävä* . . . . . 0: 50.
N:o 9. Miten osuuskassa perustetaan ja hoidetaan. I. Toinen painos . . . . . 1: —.
» » Miten osuuskassa perustetaan ja hoidetaan. II. Osuuskassojen kirjanpito . . . . . 0: 75.
N:o 10 *J. K. Paasikivi*, Osuustoimintalain pääkohdat . 0: 50.
N:o 11. *August Ramsay*, Karjanvakuutusyhdistyksistä . 0: 75.
N:o 12. *Bruno Granit*, Osuuskaupat, käsikirja niiden perustamisesta ja hoidosta . . . . . 2: —.
N:o 13. *Janne Wilikka*, Pellervon Välitysliike, sen synty, järjestys ja ensi toimintavuosi . . . . . 0: 25.
N:o 14. *Hannes Gebhard*, Osuuskassojen Keskuslainarahasto, sen synty ja järjestys . . . . . 0: 25.
N:o 15. Valmistuksia yhteistoiminnalle meijerien kesken. 0: 25.
N:o 16. *Juho Torvelainen*, Piirteitä osuustoiminnallisesta viljakaupasta Saksassa . . . . . 0: 50.

Mallisäännöt *Maamiesseuroja* varten . . . . . —: —.
» *Osuusmeijereitä* varten rajoittamattomalla lisämaksuvelvollisuudella ja ilman sitä . —: —.
» *Osto- ja myyntiosuuskuntia* varten rajoitetulla lisämaksuvelvollisuudella . . . . —: —.
» *Osuuskassoja* varten rajoittamattomalla lisämaksuvelvollisuudella . . . . . —: —.
» *Turvepehkuosuuskuntia* varten rajoitetulla lisämaksuvelvollisuudella . . . . . —: —.
» *Karjanvakuutusyhdistyksiä* varten . . —: —.
» *Osuuskauppoja* varten . . . . . —: —.

Kaikellaisia kaavoja ja tilikirjoja.

Pellervon Lentokirjasia 1. Säästäväisyyttä, joka tulee kalliiksi.
» 2. Osuuskassa.

Hinta —: 50